

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudcem JUDr. Pavlem Kumprechtem ve věci žalobce: **R. J .**, zast. Mgr. Janem Soukupem, advokátem se sídlem v Praze 1, Konvitská 12, PSČ 110 00, proti žalovanému: **Krajský úřad Královéhradeckého kraje**, se sídlem Pivovarské nám. 1245, Hradec Králové 3, PSČ 500 03, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 1. 2013, zn. 13250/DS/2012-8/SR, **t a k t o :**

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 1. 2013, zn. 13250/DS/2012-8/SR, a rozhodnutí Magistrátu města Hradec Králové ze dne 6. 11. 2012, zn. P/615/2012/OS1/Jad, se zrušují a věc se žalovanému vrací k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen nahradit žalobci náklady řízení ve výši 10.800,--Kč k rukám Mgr. Jana Soukupa, advokáta se sídlem v Praze 1, Konvitská 12, a to do 8 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalovaným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobce proti rozhodnutí Magistrátu města Hradec Králové ze dne 6. 11. 2012, zn. P/615/2012/OS1/Jad, a toto potvrdil. Tímto rozhodnutím prvoinstanční správní orgán (dále jen „správní orgán“) rozhodl o tom, že se žalobce dopustil přestupku dle ust. § 125c odst. 1 písm.

-2-

f) bod 2, zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o provozu“), a to v příčinné souvislosti s porušením ust. § 18 odst. 3 zákona o provozu, za což mu byla podle jeho § 125c odst. 4 písm. d) a § 125c odst. 5, uložena pokuta ve výši 8.000,--Kč, zákaz činnosti řízení motorových vozidel v trvání 10 měsíců a povinnost nahradit náklady řízení v paušální výši 1.000,--Kč. Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného včas žalobu, kterou v podstatě odůvodnil následujícím způsobem.

I. Obsah žaloby

V jejím úvodu shrnul dosavadní průběh řízení, na jehož konci mu byly uloženy shora uvedené sankce a namítal, že se správní orgán dopustil v nalézacím řízení řady procesních pochybení, které měly za výsledek vydání nezákonného rozhodnutí.

Správní orgán podle něho především nerespektoval žalobcovo právo osobně se zúčastnit projednání přestupku, z něhož byl obviněn, v důsledku čehož neměl prostor vyjádřit se k prováděným důkazům, reagovat na ně, vyjádřit se k nim a navrhnout případně další důkazy v závislosti na průběhu dokazování. Podle žalobce prvoinstanční správní orgán neakceptoval rozdílnost pozice obviněného jako účastníka řízení a jeho právního zástupce na základě mu udělené plné moci. Přitom jedině obviněný se může vyjádřit k věci i z hlediska jejího skutkového děje, neboť jeho zástupce takovou možnost nemá. Vývody správního orgánu proto označil v této souvislosti za účelové spekulace. Vytýkal mu přitom formulace jako že „měl za to, že“ nebo „legálně očekával, že“, když podle něho neměl mít správní orgán za to nebo legálně očekávat, nýbrž číst a vnímat text omluvy, kterou od žalobce obdržel. V té je opakovaně uvedeno, že si účastník (žalobce) přeje osobně se ústního jednání zúčastnit za přítomnosti svého právního zástupce a ke všemu se vyjádřit. Toto jeho právo byl správní orgán povinen respektovat. Vzdor tomu byl obeslán k jednání pouze právní zástupce žalobce. Bez přítomnosti obviněného z přestupku přitom bylo možno ve věci jednat pouze v případě, že by se obviněný (žalobce) svého práva na účast při projednání přestupku vzdal nebo kdyby se k němu nedostavil bez řádné omluvy nebo jiného závažného důvodu. To však neučinil, když se z účasti na jednání řádně omluvil, přičemž doložil i závažný důvod své omluvy. Zároveň trval na své osobní účasti při jednání. Z účasti na projednání daného přestupku se omluvil rovněž i právní zástupce žalobce s tím, že by jeho přítomnost bez přítomnosti obviněného neměla smysl.

Žalobce poznamenal, že správní orgán postupoval stejně nezákonně jako před vydáním prvního, dříve již odvolacím orgánem (žalovaným) zrušeného předchozího rozhodnutí v dané věci. Přitom sám správní orgán uvedl, že mu byla předmětná omluva doručena den před konáním nařízeného jednání způsobem, který zákon připouští. Důvodem omluvy byla vážná pracovní neschopnost žalobce doložená příslušným potvrzením. Správní orgán však přesto nijak nesdělil, že by omluvu neakceptoval a že ústní jednání proběhne v nepřítomnosti obviněného a jeho právního zástupce. Žalobce proto očekával, že stejně jako v předcházejícím řízení a

především s ohledem na právní závěr rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 8. 2012, v němž je výslovně uvedeno, že „v projednávaném případě je nutné provést nové ústní jednání, při kterém bude přítomen obviněný a jeho právní zástupce“, bude ústní jednání konáno. Správní orgán tak porušil zásadu předvídatelnosti zakotvenou v ust. § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, v platném znění (dále jen „správní řád“). Namísto toho zaslal správní orgán zástupci žalobce pouze vyrozumění o možnosti seznámit se s podklady rozhodnutí s tím, že ústní jednání už proběhlo. Správní orgán proto postupoval v rozporu s právním názorem žalovaného, jímž byl povinen se řídit.

Žalobce dále napadal argument správního orgánu, že byl jeho postup účelový. Takové hodnocení měl za hrubý a necitlivý přístup ke své osobě, a to vzhledem ke svým vážným zdravotním problémům. Dodal, že z hlediska zachování zásady presumce neviny, kterou je i správní orgán vázán, není nutností za každou cenu někoho uznat vinným, nýbrž zákonným postupem dospět k vydání spravedlivého a formálně správného rozhodnutí. Podle žalobce správní orgán nerespektoval dikci ust. § 74 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění (dále jen „přestupkový zákon“). Omluva žalobce z nařízeného ústního jednání byla zaslána správnímu orgánu včas a s dostatečným odůvodněním, a pokud si ten vymínil, že se chce jednání osobně zúčastnit, nemohlo být rozhodnuto bez jeho účasti. Uvedeným postupem proto byla žalobci odňata možnost jednat před správním orgánem, když ten nesplnil povinnost poskytnout účastníkovi (žalobci) možnost, aby věc byla projednána v jeho přítomnosti. Zasáhl tak do jeho práva, zakotveného v článku 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Vzhledem k tomu žalobce navrhoval zrušit jak žalované rozhodnutí, tak i rozhodnutí prvoinstančního správního orgánu, jež mu předcházelo.

II.

Vyjádření žalovaného k žalobě

Žalovaný se vyjádřil k žalobě podáním ze dne 3. 4. 2013. Odkázal se v něm plně na obsah odůvodnění žalovaného rozhodnutí ze dne 7. 1. 2013, zn. 13250/DS/2012-8/SR, v němž se věcí podrobně zabýval, a to opakovaně, včetně námitky podjatosti, když poprvé rozhodl ve věci dne 8. 8. 2012, kdy rozhodnutí správního orgánu zrušil a věc mu vrátil k novému projednání a rozhodnutí. S argumenty uvedenými v žalobě se žalovaný vypořádal na straně šesté až dvanácté žalovaného rozhodnutí, neboť žaloba je v podstatě totožná s odvoláním proti rozhodnutí správního orgánu.

Žalobci přisvědčil v tom, že právo na projednání věci nejen před správním orgánem, ale i soudem, čítaje v to i právo na osobní účast na jednání a právo při tomto jednání tvrdit skutečnosti, navrhopvat důkazy a předkládat právní argumenty, je jedním ze základních pilířů práva na spravedlivý proces. Jako takové je zakotveno na ústavní úrovni jak v právu vnitrostátním, tak v mezinárodních úmluvách o lidských

právech. Dle ustanovení § 74 odst. 1 přestupkového zákona koná o přestupku správní orgán v prvním stupni ústní jednání. V nepřítomnosti obviněného z přestupku lze věc projednat jen tehdy, jestliže odmítne, ač byl řádně předvolán, se k projednání dostavit nebo se nedostaví bez náležité omluvy nebo důležitého důvodu. Podle čl. 38 odst. 2 Listiny má každý právo mimo jiné i na to, aby jeho věc byla projednána v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům.

Správní orgán v daném případě posoudil, zda-li se jedná o závažný důvod k omluvě žalobce, resp. jeho právního zástupce dle uvážení při respektování zásady předvídatelnosti rozhodnutí (§ 2 odst. 4 správního řádu). Důvod, který může být dostatečný pro přeložení prvního ústního jednání, již nemusí být dostatečný i pro jeho další přeložení (srov. s rozsudkem NSS č.j. 6 As 50/2003-41, vydaným dne 22. listopadu 2004, dostupný na www.nssoud.cz). Správní orgán I. stupně vzhledem k předchozímu průběhu řízení zhodnotil důvod nepřítomnosti obviněného, resp. jeho právního zástupce, jako nedůvodný, a tím i omluvu jako nenáležitou.

Žalovaný má za to, že k řízení přistoupil odpovědně a nezaujatě, posoudil všechny relevantní skutečnosti, včetně závažnosti jednání a důvodnosti uložené sankce. Žalobou napadené rozhodnutí považuje za věcně správné, odpovídající zjištěným (a ničím nevyvráceným) skutečnostem, jakož i závažnosti projednávaného protiprávního jednání. Výše sankce odráží nutnost zásadní represí donutit přestupce respektovat zákonem stanovené povinnosti řidičů motorových vozidel v silničním provozu. Vzhledem k tomu navrhoval žalobu jako nedůvodnou zamítnout.

III. Jednání krajského soudu

Krajský soud nařídil jednání o žalobě na den 24. dubna 2014. Žalobce, ačkoliv byl k němu řádně předvolán, se jej bez omluvy nezúčastnil. Jeho neúčast však nebránila v souladu § 49 odst. 3 a § 50 zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního, v platném znění (dále jen „s.ř.s.“, projednání a skončení věci v jeho nepřítomnosti. Po zahájení řízení byl sdělen podstatný obsah žaloby a byl shrnut průběh řízení, jehož výsledkem bylo žalované rozhodnutí. Žalovaný setrval na svých dosavadních stanoviscích k věci, návrhy na dokazování neměl

Poté krajský soud přezkoumal žalované rozhodnutí podle části třetí, hlavy první a druhé, dílu prvního s.ř.s., přičemž dospěl k následujícím zjištěním a právním závěrům.

IV. Skutková zjištění a právní závěry krajského soudu

Stěžejní otázkou přezkoumávané věci bylo, zda orgány veřejné správy zúčastněné na řízení učinily zadost ustanovení § 74 odst. 1 přestupkového zákona, podle něhož „O přestupku koná správní orgán v prvním stupni ústní jednání. V nepřítomnosti obviněného z přestupku lze věc projednat jen tehdy, jestliže odmítne, ač byl řádně předvolán, se k projednání dostavit nebo se nedostaví bez náležité omluvy nebo důležitého důvodu.“

Ze správního spisu krajský soud zjistil, že podáním ze dne 8. 3. 2012 správní orgán zahájil se žalobcem přestupkové řízení, přičemž v souladu s § 74 odst. 1 přestupkového zákona předvolal žalobce k projednání dané přestupkové věci na den 11. 4. 2012. Podáním ze dne 6. 4. 2012 se žalobce z účasti na něm omluvil z důvodu pracovní neschopnosti, přičemž správnímu orgánu zároveň sdělil, že jej bude v přestupkovém řízení zastupovat advokát Mgr. Jan Soukup. Přiložil k němu rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, jakož i příslušnou plnou moc. Zároveň správnímu orgánu sdělil, že obviněný z přestupku (žalobce) má zájem se osobně zúčastnit projednání přestupku a nesouhlasí s tím, aby bylo jednáno v jeho nepřítomnosti.

Podáním ze dne 11. 4. 2012 správní orgán nařídil nové jednání v dané přestupkové věci, a to na den 9. 5. 2012, které doručil zvlášť žalobci a zvlášť jeho právnímu zástupci. Ani toto jednání se neuskutečnilo z důvodu pracovní neschopnosti žalobce, který nadále projevoval zájem osobně se účastnit jednání o přestupku.

Další jednání o obvinění žalobce z přestupku, v pořadí již třetí, nařídil správní orgán na den 5. 6. 2012. K němu však již obeslal pouze právního zástupce žalobce. Ani toto třetí jednání se neuskutečnilo, když zástupce žalobce dne 1. 6. 2012 správnímu orgánu sdělil, že jeho klient, žalobce, je v pracovní neschopnosti a nemůže se z tohoto důvodu jednání zúčastnit. Z uvedeného důvodu proto žalobce i sebe z účasti na jednání omluvil, rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti žalobce bylo správnímu orgánu doručeno. V tomto okamžiku učinil správní orgán dotaz u Okresní správy sociálního zabezpečení Hradec Králové, zda žalobce neporušuje léčebný režim, respektive zda se častou nemocností nechce vyhnout postihu za přestupkové jednání. Ze strany tohoto orgánu však nebyly zjištěny žádné nedostatky ohledně nemocnosti žalobce v uvedených termínech (viz jeho dopis ze dne 20. 6. 2012, nacházející se ve správním spisu pod č.l. 47). Dále je ve správním spisu úřední záznam, v němž oprávněná úřední osoba zaznamenala obsah telefonického rozhovoru s ošetřujícím lékařem žalobce ohledně jeho pracovní neschopnosti dne 5. 6. 2012, která byla potvrzena.

Správní orgán podle protokolu o ústním jednání ze dne 5. 6. 2012 nevzal omluvu žalobce a jeho právního zástupce v potaz a přestupek projednal bez jejich

účasti. Nepovažoval totiž písemnou omluvu ze strany zástupce žalobce Mgr. Jana Soukupa za řádnou, „neboť osobní přítomnost obviněného p. Rostislava Jasinka, nebyla správním orgánem požadována, neboť obviněný nebyl předvolán za účelem výslechu, nýbrž k ústnímu jednání, kde byly obviněnému připraveny ke shlednutí jednotlivé podklady k rozhodnutí Právní zástupce Mgr. Soukup svou neúčast při jednání nijak neomluvil a důvody své neúčasti při jednání neuvedl.“ Téhož dne správní orgán v přestupkové věci žalobce rozhodl, přičemž uznal žalobce vinným ze spáchání přestupku, který se mu kladl za vinu.

O odvolání proti tomuto rozhodnutí rozhodl žalovaný dne 8. 8. 2012 pod zn. 13250/DS/2012/SR, tak, že je zrušil a věc vrátil správnímu orgánu k novému projednání. Správní orgán poté nařídil již v pořadí čtvrté jednání v dané přestupkové věci na den 10. 10. 2012, přičemž k němu předvolal pouze zástupce žalobce cestou datové schránky. Rovněž z účasti na tomto jednání se žalobce i jeho zástupce omluvili z důvodu nemoci žalobce, spojené s jeho dočasnou pracovní neschopností. Důkaz o tom byl správnímu orgánu předložen. Omluva správnímu orgánu došla dne 9. 10. 2012, tedy z hlediska časového včas. V omluvě se uvádí, že žalobce má chřipku, užívá antibiotika a že se z tohoto důvodu nemůže jednání zúčastnit. Byl opětovně zdůrazněn zájem žalobce osobně se zúčastnit projednání z přestupku, který mu je kladen za vinu. Jeho zástupce se omluvil s tím, že by byla jeho účast bez přítomnosti žalobce bezpředmětná.

Jednání nařízeného na den 10. 10. 2012 se žalobce ani jeho právní zástupce nezúčastnili. Správní orgán k tomu konstatoval, že omluva byla zaslána faxem, přičemž její písemné vyhotovení do doby skončení ústního jednání spojeného s dokazováním správní orgán neobdržel. Proto vyhodnotil omluvu jako nedůvodnou a provedl ústní jednání v nepřítomnosti obviněného (žalobce), neboť prý spisový materiál obsahoval dostatek podkladů a skutečností, které spáchání přestupku ze strany žalobce prokazují. O skončení dokazování správní orgán uvědomil žalobce podáním ze dne 16. 10. 2012, ve věci samé pak rozhodl dne 6. 11. 2012 pod zn. P/615/2012/OS1/Jad, o odvolání proti němu rozhodl žalovaný žalobou napadeným rozhodnutím.

Zásadní pro rozhodnutí v dané věci je tedy odpověď na otázku zda má obviněný z přestupku právo být osobně přítomen projednání své přestupkové věci, vedle svého zástupce, či nikoliv. Obdobnou otázku již řešil Ústavní soud v nálezu ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. II.ÚS 788/02, následujícím způsobem (dále viz výňatek z něho).

„Podle čl. 38 odst. 2 Listiny má každý právo, aby jeho věc byla projednána v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Ústavní soud musí nejprve odpovědět na otázku, zda se stěžovatel může čl. 38 odst. 2 Listiny dovolávat v řízení o přestupku, neboť z něj nevyplývá, zda se vztahuje jen na řízení před soudem nebo zda se vztahuje i na jiná než soudní řízení.

Ustanovení čl. 38 odst. 2 Listiny obsahově zjevně souvisí se zárukami práva na spravedlivý proces podle čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (vyhlášena pod č. 209/1992 Sb.), ve znění pozdějších protokolů (dále jen "Úmluva"), které se mimo jiné uplatní při rozhodování o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění. Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku vykládá pojem trestní obvinění autonomně a vychází z jeho materiálního chápání. Autonomní obsah pojmu trestní obvinění vyložil např. v případě Engel proti Nizozemí (1976). Podle jeho rozhodnutí není formální klasifikace deliktu podle vnitrostátního práva jediným rozhodujícím kritériem, nýbrž je spíše východiskem pro úvahu soudu. Dalším faktorem je povaha samotného deliktního jednání (podle normy a jejího předmětu: zdali má charakter všeobecný nebo se vztahuje jen na zvláštní, omezenou skupinu osob, zdali má účel spíše preventivní či represivní, apod.). V úvahu je třeba vzít též povahu a tvrdost sankce.

V případě Öztürk proti Německu (1984) Evropský soud pro lidská práva klasifikoval delikt, jehož se stěžovatel dopustil porušením dopravních předpisů (zavinil dopravní nehodu, při níž způsobil majetkovou škodu, za což mu byla uložena pokuta ve výši 60 německých marek), jako trestní obvinění ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, přestože podle německého práva nešlo o trestný čin, ale o správní delikt (přestupek). Soud v této souvislosti připomněl, že německé dopravní předpisy a zákon o přestupcích mají všeobecný charakter a účel sankce (pokuty) je jednak odstrašující, jednak trestní. Jako trestní obvinění ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy Evropský soud pro lidská práva posoudil též dopravní přestupek spočívající v nepřipoutání se bezpečnostními pásy [Schmautzer proti Rakousku (1995)], dopravní přestupek spočívající v odmítnutí výzvy policie podstoupit dechovou zkoušku [Umlauft proti Rakousku (1995)], dopravní přestupek spočívající v jízdě pod vlivem alkoholu a způsobení dopravní nehody s následkem smrti [Gradinger proti Rakousku (1995)] nebo dopravní přestupek spočívající v překročení maximální povolené rychlosti na dálnici [Palaoro proti Rakousku (1995)].

V případech Lauko proti Slovensku (1998) a Kadubec proti Slovensku (1998) Evropský soud posuzoval charakter přestupku proti veřejnému pořádku podle § 47 a přestupku proti občanskému soužití podle § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, tj. stejného zákona, který byl uplatněn i v právě projednávaném případě. I v těchto případech Evropský soud posoudil obvinění z přestupku jako trestní obvinění (pan Lauko se dopustil přestupku proti občanskému soužití spočívajícího v úmyslném narušení občanského soužití, za což mu byla uložena pokuta 300 Sk, a pan Kadubec spáchal přestupek proti veřejnému pořádku tím, že neuposlechl výzvy veřejného činitele při výkonu jeho pravomoci a vzbudil veřejné pohoršení, za což byl potrestán pokutou 1000 Sk). Soud připustil, že zákon o přestupcích formálně není podle vnitrostátního práva považován za součást trestního práva. Nicméně vzhledem k tomu, že zákon o přestupcích je všeobecnou normou, jež dopadá na všechny osoby, a nikoli jen na nějakou zvláštní, omezenou skupinu subjektů, a že pokuta má charakter trestu s cílem odradit pachatele od páčání přestupků, konstatoval soud, že obvinění z přestupku je svou povahou obviněním trestním. Na tomto závěru podle soudu nemohla nic změnit ani relativní mírnost uložené sankce.

Z hlediska judikatury Evropského soudu pro lidská práva lze tedy řízení o přestupku, jehož spáchání bylo stěžovateli kladeno za vinu, považovat za řízení, v němž se rozhodovalo o oprávněnosti trestního obvinění ve smyslu čl. 6 Úmluvy. Tomuto závěru svědčí v první řadě všeobecná povaha přestupků a řízení o nich: zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, je obecným právním předpisem pro postih protispolečenských činů v nejrozličnějších odvětvích práva. Pro tento závěr hovoří dále punitivní povaha i tvrdost sankcí, které za spáchání přestupků mohou být uloženy; stěžovateli by za jím spáchaný přestupek bylo možno jako mladistvému uložit pokutu až do výše 2 000 Kč nebo zákaz činnosti (řízení motorových vozidel) do jednoho roku. V úvahu je třeba vzít i subsidiární poměr trestných činů k přestupkům (přestupek a trestný čin se odlišují především intenzitou újmy způsobené chráněnému společenskému zájmu). Konečně i pojem správní trestání, jímž je v nauce označován podobor správního práva, do něhož spadá i přestupkové právo, ospravedlňuje závěr, že obvinění z přestupku je svou povahou obviněním trestním.

Je-li řízení o přestupku stěžovatele řízením o oprávněnosti trestního obvinění proti němu ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, požívá stěžovatel i dalších minimálních práv: mimo jiné práva mít přiměřený čas a možnosti k přípravě své obhajoby, práva obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru nebo, pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, práva, aby mu byl poskytnut bezplatně, jestliže to zájmy spravedlnosti vyžadují, a práva vyslyšet nebo dát vyslyšet svědky proti sobě a dosáhnout předvolání a výslech svědků ve svůj prospěch za stejných podmínek jako svědků proti sobě [viz čl. 6 odst. 3 písm. b), c) a d) Úmluvy]. Efektivní uplatnění všech těchto práv samozřejmě předpokládá, že obviněnému budou vytvořeny podmínky pro to, aby projednání trestního obvinění mohl být přítomen. Z tohoto důvodu také čl. 38 odst. 2 Listiny prohlašuje právo každého, aby jeho věc byla projednána v jeho přítomnosti, za právo základní, požívající ústavněprávní ochrany.

Práva garantovaná v čl. 38 odst. 2 Listiny se proto nutně musí vztahovat na řízení, v němž se rozhodováno o oprávněnosti trestního obvinění ve smyslu čl. 6 Úmluvy, tj. i na řízení o přestupcích před nalézacím správním orgánem, a to zejména za situace, kdy v rozhodné době platná úprava správního soudnictví nezaručovala úplné právo na přezkoumání rozhodnutí správního orgánu nezávislým a nestranným soudem v tzv. plné jurisdikci. Správní soud, jehož rozhodnutí stěžovatel napadl ústavní stížností, mohl přezkoumávat jen zákonnost správního rozhodnutí, jímž byl stěžovatel uznán vinným za spáchání přestupku. Nemohl však, na rozdíl od správního orgánu, nalézat v otázkách skutkových.

Aplikovatelnost čl. 38 odst. 2 Listiny na řízení o přestupcích lze ostatně dovodit i z názvu hlavy páté Listiny (právo na soudní a jinou právní ochranu) i vzhledem k obecnému charakteru práv garantovaných v čl. 37 a 38 Listiny (viz též Pavlíček V. a kol: Ústava a ústavní řád České republiky. Komentář. 2. díl. Práva a svobody, Linde Praha, a. s.: Praha 2002, str. 310).

Ústavní soud tedy uzavírá, že stěžovatel měl v řízení o přestupku, který mu byl kladen za vinu, základní právo, aby věc byla projednána v jeho přítomnosti, tj. měl právo být přítomen ústnímu jednání o přestupku podle § 74 zákona o přestupcích, ledaže by odmítl, ač

byl řádně předvolán, se k projednání dostavit, nebo se nedostavil bez náležité omluvy nebo důležitého důvodu.“

Z uvedeného zcela jasně plyne, že žalobce měl v řízení o přestupku, který mu byl kladen za vinu, základní právo, aby věc byla projednána v jeho přítomnosti, tj. měl právo být přítomen ústnímu jednání o přestupku podle § 74 odst. 1 přestupkového zákona, ledaže by odmítl, ač byl řádně předvolán, se k projednání dostavit, nebo se nedostavil bez náležité omluvy či důležitého důvodu (v podrobnostech viz zmíněný nálezn). Existenci tohoto práva spatřuje krajský soud ve skutečnosti, že se jej žalobce od samého počátku výslovně domáhal a nemohla na něm proto nic změnit ani okolnost, že měl zároveň zvoleného zástupce pro dané řízení. Ostatně k jednáním nařízeným na dny 11. 4. 2012 a 9. 5. 2012 správní orgán obesílal jak žalobce, tak jeho zástupce zvlášť. Proč tak činil po určitou dobu, přitom nevysvětlil? Zda proto, že v té době ještě uvedené právo žalobce respektoval nebo jej měl v úmyslu vyslechnout, zda jej k tomu nutila tehdejší důkazní situace apod., to krajský soud zjistit nemohl, když správní orgán své postupy v tomto směru, změnu svého postoje, pochopitelným způsobem neobjasnil.

Ani to však vzhledem k okolnostem daného případu nic nemění na závěru, že krajský soud v souladu s výše uvedeným nálezn Ústavního soudu stojí na pozici, že obviněný z přestupku má vždy právo být osobně přítomen projednání své přestupkové věci za podmínek nastavených § 74 odst. 1 přestupkového zákona, a to bez ohledu na to, zda je či není souběžně zastoupen zástupcem na základě plné moci. V souladu s tímto východiskem však správní orgán nepostupoval, když přes výslovný požadavek žalobce o osobní účast při projednávání přestupku ztotožnil jeho postavení s postavením jeho zástupce, jak mu ostatně důvodně vytýkal žalobce v žalobě.

I v případě odhlédnutí od otázky, jakým způsobem měl být žalobce k jednání nařízenému na den 10. 10. 2012 předvolán, zda osobně či stačilo jen prostřednictvím svého zástupce, musí krajský soud konstatovat, že se ho žalobce nemohl zúčastnit z objektivního důvodu, své nemoci, spojené s pracovní neschopností, kterou žalobce řádně doložil. Správní orgán o nemoci žalobce přitom věděl den před konáním jednání z faxového podání, tuto skutečnost však přešel s tím, že do jeho skončení spojeného s dokazováním (dne 10. 10. 2012) nebylo faxové podání potvrzeno. K tomu dlužno poznamenat, že správní orgán v tomto směru jaksi předešel dobu, neboť správní řád u takovýchto podání vyžaduje jejich potvrzení do 5 dnů, přičemž tento zákonný požadavek byl ze strany žaloby dodržen (viz § 37 odst. 4 správního řádu). Potvrzení o nemoci žalobci došlo správnímu orgánu již dne 11. 10. 2012.

Je přitom sice skutečností, že pravý smysl má omluva učiněná ještě před událostí, která má nastat, nicméně k takové omluvě nejsou vždy objektivně podmínky (viz neočekávané onemocnění, jako v dané věci). Proto také ani přestupkový zákon, ani správní řád, nehovoří o omluvě předem, tedy ještě před událostí, která má nastat. Ustanovení § 74 odst. 1 přestupkového zákona hovoří o „náležité omluvě“ a

ustanovení § 59 správního řádu o „bezodkladné omluvě správnímu orgánu s uvedením důvodů“. Z těchto ustanovení proto nelze dovodit, že se účastník řízení musí vždy omluvit předem či dokonce před očekávanou událostí. To vždy závisí na okolnostech, za nichž došlo k pracovní neschopnosti. Obecně proto náležitou omluvou či bezodkladnou omluvou správnímu orgánu může být i omluva učiněná s určitým odstupem času po události, která měla nastat, jež podle konkrétních okolností splňuje znaky náležité či bezodkladné omluvy správnímu orgánu.

Jestliže tedy byl v tomto konkrétním případě žalobce v době nařízeného ústního jednání v pracovní neschopnosti, nelze než uzavřít, než že jeho omluva byla dostatečná a řádná. Ostatně správní orgán projednal přestupek dne 10. 10. 2012 a ve věci rozhodl až dne 6. 11. 2012, nikoliv ten samý den, jak se často stává, takže měl dostatek času uvedené skutečnosti seznat. Třeba též poznamenat, že krajský soud má za nepatřičné ze strany orgánů veřejné správy zúčastněných na řízení jakkoliv zpochybňovat zdravotní stav žalobce, když ten své pracovní neschopnosti vždy řádně doložil, respektive vyvozovat z něho spekulace, jako že se tím žalobce vyhýbá postihu atd., byť jde o případ, který se vymyká běžné praxi. Ostatně je na orgánech veřejné správy, aby se s jakoukoliv procesní taktikou vypořádaly zákonným způsobem a k tomu v dané věci nedošlo.

Vzhledem k výše uvedenému proto krajský soud uzavřel, že správní orgán projednal přestupkovou věc žalobce v jeho nepřítomnosti, aniž by pro to byly splněny podmínky § 74 odst. 1 přestupkového zákona, čímž došlo i k porušení jeho základního práva podle čl. 38 odst. 2 Listiny. Tento deficit pak nemohlo odstranit ani oznámení správního orgánu o ukončení dokazování a poučení o možnosti seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí ze dne 16. 10. 2012. Řízení o přestupku před správním orgánem prvního stupně tak bylo postiženo podstatnou vadou řízení, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí. Žalovaný tuto vadu nezjistil a neodstranil. Z uvedeného důvodu, tedy pro podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, proto krajskému soudu nezbylo, než podle 76 odst. 1 písm. c) s.ř.s. zrušit nejen žalované rozhodnutí, ale i rozhodnutí prvoinstančního správního orgánu, jež mu předcházelo a věc žalovanému vrátit k dalšímu řízení, v němž budou oba orgány vázány právním názorem vyjádřeným v tomto rozsudku (viz § 78 odst. 3 a 5 s.ř.s.).

Obiter dictum k věci krajský soud ještě dodává, že řadí-li se přestupky v kontextu výše uvedeného nálezu Ústavního soudu do oblasti trestní a zároveň se poukazuje na subsidiaritu trestních předpisů při jejich řešení, pak předpoklady projednání přestupku v nepřítomnosti žalobce lze poměřovat nejen Listinou základních práv a svobod, přestupkovým zákonem, ale též trestním řádem (zákon č. 141/1961 Sb., v platném znění). A lze-li podle jeho § 202 odst. 2 hlavní líčení v nepřítomnosti obviněného konat (obdoba ústního jednání o přestupku dle § 74 odst. 1 přestupkového zákona) – mimo jiné - jen tehdy, nejsou-li žádné pochybnosti o doručení obžaloby a jeho předvolání k hlavnímu líčení obviněnému, přičemž z ustanovení § 196 odst. 1 a 3 a § 198 odst. 1 trestního řádu plyne, že jak obžaloba,

tak předvolání se doručuje jak obžalovanému, tak jeho obhájci, nenabízí se jiný závěr, než že by tomu mělo být s ohledem na výše uvedené stejně i ve věci správního trestání. Ve světle toho je otázkou, zda při předpokladu, že obviněného z přestupku nelze zbavit jeho práva osobní účasti při projednání přestupku, z něhož je obviněn, bylo v daném případě žalobci i správně doručeno podání správního orgánu o nařízení jednání na den 10. 10. 2012. Jak však uvedeno výše, pro rozhodnutí ve věci to nebylo rozhodující. Pokud se pak orgány veřejné správy odkazovaly na judikaturu Nejvyššího správního soudu, má krajský soud zato, že tak činily zavádějícím způsobem.

V. Náklady řízení

Žalobce byl ve věci úspěšný, a proto má právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s.ř.s.). Jeho důvodně vynaložené náklady soudního řízení spočívaly v náhradě soudních poplatků v celkové výši 4.000,--Kč (soudní poplatek ze žaloby 3.000,--Kč a z návrhu na přiznání odkladného účinku žalobě 1.000,--Kč), odměně advokáta při zastupování za celkem dva úkony právní služby po 3.100,--Kč (převzetí a příprava zastoupení, písemné podání žaloby soudu - § 11 odst. 1 písm. a/, a d/ a § 9 odst. 3 písm.f/ ve spojení s § 7 vyhl. č. 177/1996 Sb., v platném znění), v náhradě hotových výdajů 600,--Kč za celkem dva úkony (§ 13 odst. 3 citované vyhlášky). Náhrada nákladů řízení tak činí celkem 10.800,--Kč. Náklady řízení je žalovaný povinen zaplatit podle výroku II. tohoto rozsudku zástupci žalobce, neboť je advokátem (viz § 64 s.ř.s. a § 149 odst. 1).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Hradci Králové dne 24. dubna 2014

JUDr. Pavel Kumprecht, v.r.
samosoudce